

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 1. aprill 2022
(OR. en)

7781/22

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0106(NLE)

ECOFIN 296
UEM 49

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	1. aprill 2022
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2022) 163 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU SOOVITUS, mis käsitleb Ukraina sõja eest põgenevate isikute abistamiseks grivna pangatähtede vahetamist vastuvõtva liikmesriigi vääringusse

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2022) 163 final.

Lisatud: COM(2022) 163 final

Brüssel, 1.4.2022
COM(2022) 163 final

2022/0106 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU SOOVITUS,

**mis käsitleb Ukraina sõja eest põgenevate isikute abistamiseks grivna pangatähtede
vahetamist vastuvõtva liikmesriigi vääringusse**

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Vastuseks Venemaa sõjalisele sissetungile Ukrainasse 24. veebruaril 2022 mõistis Euroopa Ülemkogu samal päeval tehtud järeldustes Venemaa Föderatsiooni (edaspidi „Venemaa“) provotseerimata ja põhjendamatu sõjalise agressiooni Ukraina vastu kõige karmimal võimalikul viisil hukka, rõhutades rahvusvahelise õiguse ja ÜRO põhikirja põhimõtete jämedat rikkumist ning ohtu Euroopa ja ülemaailmsele julgeolekule ja stabiilsusele.

Liit on näidanud ja näitab ka edaspidi oma kindlameelset toetust Ukrainale ja selle kodanikele, kes seisavad silmitsi Venemaa Föderatsiooni enneolematu agressiooniaktiga. Käesolev ettepanek on osa meetmetest, millega liit reageerib inimeste põgenemisele Ukrainast Venemaa sõjalise sissetungi eest.

Pärast Venemaa sissetungi Ukrainasse on vaid mõne nädala jooksul saabunud Euroopa Liitu üle nelja miljoni inimese. Nii saabujate hulk kui ka saabumise tempo on enneolematu. Need arvud eeldatavasti suurenevad veelgi.

Nõukogu rakendusotsusega (EL) 2022/382¹ on määratud kindlaks, et toimub Ukrainast relvakonflikti tagajärjel lahkuma sunnitud põgenike massiline sissevool liitu, ning kehtestatud Ukraina põgenikele ajutine kaitse.

Põgenikel, kes on saanud direktiivi 2001/55/EÜ² ja nõukogu rakendusotsuse (EL) 2022/382 alusel ajutise kaitse või liikmesriigi õiguse kohase piisava kaitse, on põhikulude katmiseks suur vajadus sularaha järele. Paljudel neist on kaasas grivna pangatähed, mida neil on aga väga raske vastuvõtva liikmesriigi vääringusse ümber vahetada. Et kaitsta Ukraina piiratud välisvaluutareserve, on Ukraina keskpank peatanud grivna pangatähtede vahetamise välissularahaks. See, et grivna ja vastuvõtva liikmesriigi vääringu tulevase tegeliku vahetuskursi suhtes valitseb väga suur teadmatus, võib panna krediitiasutusi hoiduma grivna pangatähtede vahetamisest isegi allahindlusega.

Liikmesriigid on teinud märkimisväärseid jõupingutusi, et anda Ukrainast põgenevatele inimestele humanitaarabi. Et aidata Ukrainast põgenema sunnitud isikutel rahuldada oma esmavajadusi, eelkõige läbi Euroopa Liidu reisimisel, on mitu liikmesriiki teinud selliste jõupingutuste raames algatusi, millega toetada grivna pangatähtede vahetamist vastuvõtva liikmesriigi vääringusse.

Käesoleva ettepaneku eesmärk on koordineerida riiklikke kavasisid, et pakkuda Ukraina põgenikele grivna pangatähtede vahetamisel kohaliku vääringusse kõikides vastuvõtvates liikmesriikides ühesuguseid tingimusi.

¹ Nõukogu 4. märtsi 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/382, millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse (ELT L 71, 4.3.2013, lk 1).

² Nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiiv 2001/55/EÜ miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel (EÜT L 212, 7.8.2001, lk 12).

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesolev ettepanek on täielikult kooskõlas ELi varjupaigaõigustikuga, sealhulgas nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiiviga 2001/55/EÜ miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel ning nõukogu 4. märtsi 2022. aasta rakendusotsusega (EL) 2022/382, millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse. Samuti on see täielikult kooskõlas liidu eesmärgiga luua vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala, mis on avatud isikutele, kes asjaolude sunnil taotleavad liidult õiguspärast kaitset.

Samuti on ettepaneku detailid kooskõlas 2020. aasta septembri rände- ja varjupaigaleppega ning sellega kaasnevate seadusandlike ettepanekutega.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Käesolev ettepanek on kooskõlas liidu välistegevusega, sealhulgas sanktsioonide ja muude piiravate meetmetega. Käesolev ettepanek moodustab osa ulatuslikest meetmetest, millega EL reageerib Venemaa sissetungile Ukrainasse.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Ettepanek tugineb ELi toimimise lepingu artiklile 292 koostoimes ELi toimimise lepingu artikli 78 lõikega 1 ja lõike 2 punktiga c. Kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 78 lõikega 1 arendab liit välja varjupaiga, täiendava kaitse ja ajutise kaitsega seotud ühise poliitika, mille eesmärk on tagada sobiv seisund kõikidele rahvusvahelist kaitset vajavatele kolmandate riikide kodanikele ning tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte järgimine. Nimetatud poliitika peab vastama 28. juuli 1951. aasta Genfi konventsioonile ja 31. jaanuari 1967. aasta pagulasseisundit käsitlevale protokollile ning teistele asjakohastele lepingutele. ELi toimimise lepingu artikli 78 lõike 2 punkti c kohaselt võtavad Euroopa Parlament ja nõukogu lõike 1 kohaldamisel seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu meetmed Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomiseks, sh ühise ajutise kaitse süsteemi ümberasustatud isikutele nende massilise sissevoolu korral.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Käesolev ettepanek on kooskõlas ELi lepingu artikli 5 lõikes 3 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Ettepanekuga püütakse koordineerida liikmesriikide tegevust, et pakkuda Ukraina põgenikele grivna pangatähtede vahetamisel kohalikku vääringsusse kõikides vastuvõtvates liikmesriikides ühesuguseid tingimusi, luua krediidasutustele võrdsed tingimused ja hoida ära spekulatiivset käitumist turul.

- **Proportsionaalsus**

Käesolev ettepanek on kooskõlas ELi lepingu artikli 5 lõikes 4 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega. Kavandatava soovituselise ega vorm ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik soovituselise eesmärkide saavutamiseks. Liikmesriikide võetavad kohustused on vabatahtlikud ja igale liikmesriigile jääb vabadus otsustada, kas nad soovivad sellise riikliku kava kehtestada.

- **Vahendi valik**

Nõukogu soovitus on selles valdkonnas asjakohane vahend. See tugineb kehtivale Euroopa Liidu õigusele ja on kooskõlas sellega, milliseid vahendeid saab Euroopa Liit Euroopa ühise varjupaigasüsteemi vallas kasutada. Selles sätestatakse meetmed, mida liikmesriigid saavad kaaluda, kuid meetmete valiku ja ülesehituse suhtes võimaldatakse paindlikkust.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei kohaldata.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega ning eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ei kohaldata.

- **Mõjuhindang**

Ettepanekus esitatakse soovitused, millele tuginedes kujundada riiklikud kavad, et lahendada Venemaa sissetungi tõttu Ukrainast põgenema sunnitud isikute jaoks raskused, mis on seotud grivna pangatähtede vahetamisega vastuvõtva liikmesriigi vääringsusse. Kuna ettepanekuga võimaldatakse liikmesriikidele meetmete valiku ja ülesehituse suhtes paindlikkust, ei ole mõju hindamine vajalik.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ei kohaldata.

- **Põhiõigused**

Käesolevas ettepanekus austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid, samuti kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsioonist, mida on muudetud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga.

4. MÕJU EELARVELE

Käesoleva soovituseta ettepaneku jaoks ei ole vaja ELi eelarvevahendeid.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Ei kohaldata.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ei kohaldata.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Punktis 1 on esitatud käesoleva soovitus eesmärk ja kohaldamisala.

Käesoleva soovitus eesmärk on hõlbustada põgenikel, kes on saanud nõukogu rakendusotsuse (EL) 2022/382 artikli 2 tähenduses ajutise kaitse või liikmesriigi õiguse kohase piisava kaitse, grivna pangatähtede vahetamist vastuvõtva liikmesriigi kohalikku vääringusse.

Punktis 2 soovitatakse liikmesriikidel kehtestada riiklik kava, millega hõlbustada grivna pangatähtede vahetamist asjaomase riigi vääringusse. Kavas tuleks näha ette ülempiir 10 000 grivnat inimese kohta, võimaldades selle summa vahetamist ilma tasudeta Ukraina keskpanga avaldatud ametliku vahetuskursi alusel. Kava peaks kehtima vähemalt kolm kuud.

Punktis 3 soovitatakse liikmesriikidel kasutada kava rakendamisel parimal viisil ära osalevate krediitiasutuste võrgustikku ning leppida osalevate krediitiasutustega kokku, kuidas kava kasutavaid põgenikke registreerida ja kontrollida nende isikusamasust.

Punktis 4 soovitatakse liikmesriikidel leppida Ukraina keskpangaga kokku grivna pangatähtede vahetamise tulevane kord.

Ettepanek:

NÕUKOGU SOOVITUS,

mis käsitleb Ukraina sõja eest põgenevate isikute abistamiseks grivna pangatähtede vahetamist vastuvõtva liikmesriigi vääringusse

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292 koostoimes artikli 78 lõikega 1 ja lõike 2 punktiga c,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Pärast Venemaa sissetungi Ukrainasse on vaid mõne nädala jooksul saabunud Euroopa Liitu üle nelja miljoni inimese. Nii saabujate hulk kui ka saabumise tempo on enneolematu.
- (2) Nõukogu rakendusotsusega (EL) 2022/382¹ on määratud kindlaks, et toimub Ukrainast relvakonflikti tagajärjel lahkuma sunnitud põgenike massiline sissevool liitu, ning kehtestatud Ukrainast põgenike ajutine kaitse.
- (3) Põgenikel, kes on saanud nõukogu direktiivi 2001/55/EÜ² ja rakendusotsuse (EL) 2022/382 alusel ajutise kaitse või liikmesriigi õiguse kohase piisava kaitse, on põhikulude katmiseks suur vajadus sularaha järele. Paljudel neist on kaasas grivna pangatähed, mida neil on aga väga raske vastuvõtva liikmesriigi vääringusse ümber vahetada.
- (4) Et kaitsta Ukraina piiratud välisvaluutareserve, on Ukraina keskpank peatanud grivna pangatähtede vahetamise välissularahaks.
- (5) Liikmesriikide krediitdiasutused ei ole pangatähtede piiratud konverteeritavuse ja vahetuskursiriski tõttu varmad grivnasid vahetama.
- (6) Mõned liikmesriigid on kaalunud võimalust kehtestada riiklik kava, millega võimaldada igal põgenikul vahetada piiratud hulk grivnasid kindlaks määratud kursiga.

¹ Nõukogu 4. märtsi 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/382, millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse (ELT L 71, 4.3.2013, lk 1).

² Nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiiv 2001/55/EÜ miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel (EÜT L 212, 7.8.2001, lk 12).

- (7) Et aidata Ukraina põgenikel rahuldada oma esmavajadusi, eelkõige läbi Euroopa Liidu reisimisel, tuleks hõlbustada grivnade vahetamist vastuvõtva liikmesriigi kohalikku vääringusse.
- (8) Vaja on koordineerida liikmesriikide kavasid, et pakkuda Ukraina põgenikele grivna pangatähtede vahetamisel kohalikku vääringusse kõikides vastuvõtvates liikmesriikides ühesuguseid tingimusi, luua krediitdiasutustele võrdsed tingimused ja hoida ära spekulatiivset käitumist turul.
- (9) Ukraina keskpank on pöördunud mitme liikmesriigi poole, et kehtestada kava grivna pangatähtede ostmiseks ametliku vahetuskursiga.
- (10) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt ja ilma et see piiraks kõnealuse protokolli artiklite 3 ja 4 kohaldamist, ei osale Iirimaa käesoleva soovitusel vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes kohaldatav.
- (11) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva soovitusel vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes kohaldatav,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

EESMÄRK JA KOHALDAMISALA

1. Käesoleva soovitusel eesmärk on hõlbustada põgenikel, kel on õigus saada nõukogu rakendusotsuse (EL) 2022/382 artikli 2 tähenduses ajutist kaitset või liikmesriigi õiguse kohast piisavat kaitset, grivna pangatähtede vahetamist vastuvõtva liikmesriigi kohalikku vääringusse.

AUSTADES RIIKIDE PÄDEVUSI NING VÕTTES ARVESSE RIIGI OLUSID JA TAVASID,

SOOVITAB:

PEAMISED SOOVITUSED

2. Et hõlbustada grivna pangatähtede vahetamist riiklikusse vääringusse võiksid liikmesriigid kehtestada riikliku kava, millega näha ette järgmine:
 - (a) igal põgenikul, kes esitab tõendi selle kohta, et tal on õigus saada direktiivis 2001/55/EÜ sätestatud ajutist kaitset või rakendusotsuses (EL) 2022/382 osutatud liikmesriigi õiguse kohast piisavat kaitset, nagu on osutatud komisjoni teatistes 2022/C 126 I/01,³ peaks olema võimalik vahetada grivna pangatähti

³ Komisjoni teatis „Tegevussuunised nõukogu rakendusotsuse (EL) 2022/382 (millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5

liikmesriigi vääringusse. Kui põgenik on saatjata alaealine, peaks rahavahetust aitama korraldada direktiivi 2001/55/EÜ artikli 16 lõikes 1 sätestatud esindaja;

- (b) tuleks kehtestada ülempiir inimese kohta; võttes arvesse iga riigi olusid, peaks ülempiir olema kuni 10 000 grivnat inimese kohta;
- (c) kuni selle piirini peaks rahavahetus olema lubatud tasuta;
- (d) kohaldada tuleks vahetuskurssi, mis langeb kokku Ukraina keskpanga avaldatud ametliku vahetuskursiga;
- (e) kava peaks kehtima vähemalt kolm kuud.

LISASOOVITUSED

- 3. Et tagada rahavahetuskavale tulemuslik ligipääs, peaksid liikmesriigid püüdma kasutada kava rakendamisel parimal viisil ära osalevate krediidasutuste võrgustikku. Et tagada põgeniku kohta kehtestatud ülempiirist kinnipidamine, peaksid liikmesriigid kaaluma võimalust leppida osalevate krediidasutustega kokku see, kuidas kava kasutavad põgenikud registreerida ja kuidas kontrollida nende isikusamasust.
- 4. Usaldusväärse finantsjuhtimise tagamiseks peaksid liikmesriigid leppima vajadusi mööda Ukraina keskpangaga kokku grivna pangatähtede tulevase vahetamise korra.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse) rakendamiseks“ (ELT C 126I, 21.3.2022, lk 1).